

ואם חלו בשבת, נדחין עד אחר שבת.

תקנא

שבת שחל תשעה באב בתוכה, ודברים האסורים מראש תדש, ומניעת בשר ויין משבעה עשר בתמוז

תשעה באב אין בית דין יכולין לבטלו, כיון שהכפלו בו הצרות.

משנכנס אב ממעטין בשמחה. ובר ישראל דאית לה דינא בהדי גוי - לשתיט מנה, דריע מזלה.

תניא בפרק 'החולץ': לרם לזמן הזה, פרוש: מראש חדש עד התענית, העם ממעטים בעסקיהם מלשא ולתן, מלכנות ולנטע, ומאוסין ואין כונסין. ואין עושין סעדת ארוסין, דבארוסין בלא סעדה ליכא שמחה, אכל בנשואין בלא סעדה אכא שמחה.

רבנו נסים ו"ל התיר לארס אפלו ביום תשעה באב, והכי איתא בירושלמי, ומפרשין טעמא שלא יקדימו אחר.

וקאמר בירושלמי: הדי דתימא בגין של שמחה, אבל אם היה כחלו גוהה ונוטה לפל - מתיר. ובגין של שמחה מפרש בפרק קמא דמגלה - הבונה בית חתנות לבנו. ונטיעה של שמחה - כגון אבירנקי של מלכים, פרוש: שנוטעין לצל להסתופף בצלו. ולפי זה, הא דאמר: אם היה כחלו גוהה מתיר, אפלו בכחל של בית חתנות קאמר שמתיר אם גוהה. ויש אומרים: כיון דגמרא דידן אוסר בגין סתם - כל בגין קאמר, כדרך שאסרו כל משא ומתן כמו שאכל אסור בפל, כדי שיהיו נראין כמתאבלין על ירושלים.

שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה, פרוש: השבוע שחל בה תשעה באב - אסורים לספור ולכבס. ואפלו אינו רוצה ללבוש עתה אלא להניחו עד אחר תשעה באב, ואפלו אין לו אלא חלוק אחד - אסור לכבסו וללבושו.

וכן המכבסים מקדם לכן אסור ללבוש. ולא ללבוש לבד, אלא בין ללבוש בין להציע בהן

"צום השביעי" זה שלשה בתשרי, שבו נהרג גדליה בן אחיקם. ולמה נכתב כאן? ללמדך ששקולה מיתת צדיקים כשרפת בית אלהינו. ולמה נקרא שביעי? שהוא בחדש השביעי.

"צום העשירי" זה עשרה בטבת, שבו סמך מלך בבל על ירושלים, שנאמר "ויהי דבר יהוה אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר: בן אדם, כתב לד" וגומר. ולמה נקרא שמו עשירי? שהוא בחדש העשירי. והיה ראוי להקדימו בסדר הפרענות, אלא שכתב בסדר החדשים.

אף על גב דכתיב בקרא צום הרביעי "בתשעה לחדש הבקעה העיר", האידנא מתעניין בשבועה עשר בו, משום דמתחלה תקנו תענית בתשעה בו, לפי שבתשעה בו הבקעה העיר בראשונה, ובשניה הבקעה בשבועה עשר; וכיון דבשניה הבקעה בשבועה עשר, תקנו להתענות, דחרבן בית שני חמיר לן. ומכל מקום, צום הרביעי הוא להבקעת העיר ולצרות שהכפלו בו.

תקנ

ופריה בגמרא: קרי להו "צום" וקרי להו "ששון"! ומשני רב פפא: בזמן דאכא שלום וליכא שמד, כגון שבית המקדש קים - ששון; בזמן דאכא שמד וליכא שלום - צום. והאידנא, דליכא שלום וליכא שמד, רצו - מתעניין, רצו - אין מתעניין. ופרוש דליכא שלום: שהבית חרב. וליכא שמד: במקום ידוע בישראל. רצו רב ישראל והספיקו עליהם שלא להתענות - אין מתעניין; רצו רב צבור - מתעניין. והאידנא רצו ונהגו להתענות, לפיכך אסור לפרץ גדר; וכל שכן בדורותינו, שבעונותינו יש שמד ואין שלום. הלכך, הכל חייבין להתענות מדברי קבלה ומתקנת נביאים.

ומיהו, כלם מתירים בהחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה, ואין צריך להפסיק בהן מבעוד יום, חוץ מתשעה באב.